

Landbouwontwikkelingsgebied Haaksbergen

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

11 juni 2008 / rapportnummer 2091-35

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De gemeente Haaksbergen wil voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Haaksbergen haar bestemmingsplan partieel herzien. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en het kaderstellend zijn van het bestemmingsplan voor m.e.r. (beoordelings-)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Haaksbergen.¹

De volgende punten beschouwt de Commissie als hoofdpunten voor het op te stellen plan-milieueffectrapport (verder genoemd plan-MER). Dat wil zeggen dat het plan-MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het niet op onderstaande punten in gaat:

- de milieugebruiksruimte. Geef op kaart aan in welke gebieden wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is en in welke gebieden met maatregelen milieugebruiksruimte gecreëerd kan worden;
- de alternatieven die mogelijk zijn binnen de beschikbare milieugebruiksruimte en de overige randvoorwaarden;
- de emissie van ammoniak en de hieruit voortkomende depositie op kwetsbare natuur vanuit de gehele veehouderijsector;
- de maximaal mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden en gebieden met zeer kwetsbare natuur binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In het geval significante negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten, dient een 'passende beoordeling'² in het plan-MER te worden opgenomen.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is het van belang dat het plan-MER een zelfstandig leesbare samenvatting bevat, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal³ en ander ondersteunend beeldmateriaal.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de notitie R&D moet worden gelezen.

2. BELEIDSKADER

De herziening van het bestemmingsplan richt zich op de mogelijkheden voor uitbreiding en hervestiging van intensieve veehouderij op bestaande agrarische bouwpercelen in het LOG Haaksbergen. Nieuwvestiging van veehouderijbedrijven buiten bestaande agrarische percelen is met deze bestemmingsplanherziening niet aan de orde.

In de notitie R&D wordt aangegeven dat het plan-MER van toepassing zal zijn op het LOG. De in de partiële herziening van het bestemmingsplan voorgestelde aanpassingen richten zich met name op het LOG, maar ook in de overige delen van het buitengebied kunnen MER-(beoordelings-)plichtige activiteiten - zoals doorontwikkeling op bestaande bouwblokken, of via uitbreiding tot

¹ Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1.

² De zogenaamde 'passende beoordeling' maakt deel uit van de Natuurbeschermingswet.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda

sterlocaties - niet worden uitgesloten. Maak in het plan-MER duidelijk wat de visie van de gemeente hierop is.

Het plan-MER leent zich er goed voor om door middel van het vergelijken van mogelijke alternatieven te komen tot een optimaal vestigingsbeleid. Hierdoor is het mogelijk zorgvuldig rekening te houden met alle relevante belangen en te voldoen aan de voorwaarden van regelgeving en beleid, waaronder het vigerende Reconstructieplan.

Geef de beleidsambities en -afspraken weer ten aanzien van duurzame ontwikkeling⁴, en beschrijf welke mogelijkheden binnen de context van het bestemmingsplan bestaan om hierbij aan te sluiten. Besteed bijvoorbeeld aandacht aan de mogelijkheden van gezamenlijke voorzieningen ten behoeve van de veehouderij zoals energiebesparing/energiezuinige technieken en methoden voor duurzame energieopwekking, zoals centrale mestverwerking en -vergistings, het leveren van restwarmte aan woningen/bedrijven en warmte/koude opslag.

Beschrijf welke wet- en regelgeving de beleidsruimte in het bestemmingsplan begrenst. Ga hierbij in op de diverse sectoren die bepalend (kunnen) zijn voor de ontwikkeling van het buitengebied, zoals natuur/ammoniak, landschap, luchtkwaliteit, geur, geluid en mobiliteit.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

3.1 Onderwerpen in het plan-MER

In de notitie R&D geeft de gemeente aan dat het plan-MER zich alleen zal richten op de ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Een plan-MER dient echter *alle* relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten te belichten die in het kaderstellende plan worden mogelijk gemaakt en beperkt zich niet tot m.e.r.-(beoordelings)plichtige milieueffecten.

In aanvulling op de in de notitie R&D genoemde m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten gaat het (onder meer) om de ontwikkelingen die bijdragen aan de emissie en depositie van stikstof, waaronder die in de rundveehouderij. Ga in het plan-MER tevens in op de kansen en bedreigingen voor landschaps- en/of natuurwaarden die in het buitengebied kunnen ontstaan door verdere groei, verplaatsing of bundeling van (rund)veehouderijbedrijven. Werk met scenario's wanneer de onzekerheden over de autonome ontwikkelingen groot zijn.

3.2 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

Hanteer als referentiesituatie de huidige situatie voor alle relevante milieuaspecten, inclusief de autonome ontwikkelingen binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen⁵. Het accent ligt daarbij op:

- de (autonome ontwikkelingen van de) emissie van ammoniak in het plan-gebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie van zuur en stikstof op

⁴ Zoals het klimaatakkoord tussen het ministerie van VROM en de VNG van 12 november 2007.

⁵ Zoals de wettelijke verplichting dat alle IPPC-plichtige bedrijven per 30 oktober 2007 voldoen aan de IPPC-richtlijn en het Besluit huisvesting dat per 1 april 2008 van kracht is geworden.

kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur;

- de ontwikkelingen van de achtergronddepositie van ammoniak (afkomstig van buiten het plangebied).

Beschrijf naast de in de notitie R&D genoemde intensieve veehouderij tevens de rundveehouderij in het plangebied en daarbuiten omdat deze de milieu-ontwikkelingsruimte voor andere functies (zoals de intensieve veehouderij) mede bepaalt. Ga hierbij in op de verwachte beëindiging, nieuwvestiging en groei van de rundveehouderijbedrijven en betrek daarbij de verwachte groei en schaalvergroting van de sector bij opheffing van de melkquotering.

3.3 Alternatieven

Beschrijf in het MER hoe de alternatieven tot stand zijn gekomen. Deze worden bepaald door het al dan niet benutten van de volledige milieuruimte van het LOG, en de mogelijkheden van uitbreiding van intensieve veehouderijen in de verwevinggebieden (waaronder sterlocaties).

Er zijn echter ook nog andere alternatieven denkbaar, die het bevoegd gezag meer sturingsmogelijkheden op de ontwikkeling van de veehouderij geven. De Commissie adviseert voor de partiële herziening van het bestemmingsplan alternatieven te ontwikkelen aan de hand van een probleemanalyse van de huidige situatie en de toekomstige ontwikkelingen.

In zijn algemeenheid kan het schema in bijlage 3 hiervoor gebruikt worden. Toepassing van dit schema levert voor de situatie in Haaksbergen de volgende invulling van de stappen op.

1) Bepaal de (milieu)gebruiksruimte

De milieugebruiksruimte dient om de ontwikkelingsmogelijkheden te bepalen binnen de wettelijke en beleidskaders. De omvang van de milieugebruiksruimte wordt bepaald door de wetgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid, verkeer, landschapsbescherming en door de heersende milieubelasting⁶. Gezien de kritische rol van verzurende en vermestende stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en gebieden met zeer kwetsbare natuur binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ligt het voor de hand de milieugebruiksruimte in ieder geval voor dit aspect uit te werken en op grond daarvan alternatieven op te stellen.

Geef op kaart de Natura 2000-gebieden en gebieden met zeer kwetsbare natuur binnen de EHS in het studiegebied aan en beschrijf in welke mate in deze gebieden in de huidige situatie de kritische depositiewaarden voor verzuring en vermesting worden overschreden.

2) Breng de behoefte in beeld

Geef in het plan-MER een beeld van de actuele behoefte aan agrarische uitbreiding- en/of (her- en nieuw-)vestigingslocaties, zowel van intensieve - als van rundveehouderij⁷, en aan uitbreiding- en/of vestigingslocaties voor niet-

⁶ Om de ontwikkelingsruimte in een gebied te bepalen kan de milieugebruiksruimte worden uitgerekend door een omgekeerde benadering. Beschrijf/ bereken in het plan-MER de huidige belasting van het milieu. Ga vervolgens na waar de kritische belastinggrens ligt. De milieugebruiksruimte is het verschil tussen kritische belastinggrens en huidige belasting.

⁷ Ga hierbij in op bedrijven welke worden voortgezet, die zich naar verwachting verder willen ontwikkelen en bedrijven met meerdere locaties. Het gaat hier om de behoefte op basis van autonome ontwikkelingen binnen de

agrarische activiteiten. Dit kan op basis van beschikbare informatie bij de gemeente (hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, meldingen van plannen of overwegingen/inventarisaties).

3) Bepaal de visie op de confrontatie van stap 1 met stap 2

Bepaal op basis van de bovengenoemde milieugebruiksruimte en de reële behoefte aan ruimte voor uitbreiding/hervestiging welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven kan en wil geven. Scenario's zijn een nuttig hulpmiddel om de gewenste hervestiging of uitbreiding een plaats te geven.

In gebieden waar activiteiten tot depositietoename kunnen leiden op Natura 2000-gebieden kan waarschijnlijk geen uitbreiding boven de bestaande vergunde ruimte (op bedrijfsniveau) of nieuwvestiging van agrarische bedrijven worden toegestaan⁸.

Een scenario dat leidt tot een toename van overschrijdingen van kritische depositieniveaus is waarschijnlijk dus niet mogelijk. Er resten alléén afname-scenario's, al of niet via een tijdelijk standstill. Omdat het onduidelijk is welke snelheid van depositiereductie richting kritisch depositieniveau nodig is, is het juridisch onzeker of het mogelijk is om te werken met een scenario dat:

- via een depositiereductie op bedrijfsniveau nieuwvestiging of uitbreiding in milieuruimte mogelijk maakt;
- via saldering van de effecten van het voornemen leidt tot depositiereductie op gebiedsniveau en daarmee nieuwvestiging of uitbreiding in milieuruimte op bedrijfsniveau mogelijk maakt.

Ga na of andere regelgeving en/of beleid (naast het kader door de Natuurbeschermingswet) een verdere beperking van de milieugebruiksruimte met zich meebrengt, zoals op het gebied van natuur, luchtkwaliteit⁹ en geur.

toegestane grenzen welke vooral worden bepaald door milieuvergunningen en huidige bouwblokbeperkingen, dus de ruimte die nu niet benut wordt, maar wel is vergund.

⁸ De Commissie wijst op een recente voorlopige uitspraak door de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en de brief van de minister van LNV over het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000. Gezien de strekking daarvan adviseert de Commissie in het MER in ieder geval uit te gaan van het vigerende wettelijke kader gesteld door de Natuurbeschermingswet. Overigens geldt dat in geval van overbelaste situaties op zeer kwetsbare natuur ook geen verdere toename van depositie mogelijk is.

⁹ In de situatie van Haaksbergen is de depositie van verzurende en vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden de belangrijkste beperkende factor voor de omvang van de milieugebruiksruimte. De bijdrage van intensieve veehouderijbedrijven in het plangebied aan de fijn stof concentratie van de buitenlucht kan echter zodanig zijn dat ook deze (mede) bepalend wordt voor de omvang van de milieugebruiksruimte. Het verdient dan aanbeveling om stappen 1 tot en met 3 (bepaling milieugebruiksruimte, inventarisatie behoefte, confrontatie van beide) ook voor fijn stof uit te voeren.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemeen

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden.

4.2 Effectbeschrijving en detailniveau

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het plan-MER de *maximale* milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Indien uit het plan-MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

4.3 Natuur

Breng de maximale mogelijke gevolgen van het op te stellen bestemmingsplan in beeld voor in ieder geval:

- de Natura 2000-gebieden 'Boddenbroek' en 'Teeselinkven';
- de gebieden met zeer kwetsbare natuur binnen de EHS, inclusief de ecologische verbindingzones.

Breng hierbij ook de (verandering in de) milieubelasting in beeld die veroorzaakt wordt door initiatieven in het studiegebied. Benut hiervoor de relevante delen van de verzamelde informatie voor het stappenplan in paragraaf 3.3 van dit advies.

Geef de effecten aan van het voornemen op andere natuur in het studiegebied die voor verzuring of vermessing gevoelig is.¹⁰ Laat zien hoe de ecologische samenhang in het gebied wordt gewaarborgd.

Onderbouw wat de gevolgen kunnen zijn van het voornemen voor beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet in het plangebied. In het plan-MER kan daarbij worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of voor een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten.

¹⁰ Hieronder verstaat de Commissie de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden met natuurwaarde die niet onder de Wav vallen. Het gaat hier niet om elk groenelement, maar om gebieden met een belangrijke natuurwaarde.

4.4 Geur

Werk de voorgestelde analyses met betrekking tot geur(ruimte) uit. Indien gemeentelijk geurbeleid is/wordt uitgewerkt, ga dan in op de milieugevolgen van dit beleid.

4.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf de visie van de gemeente op het landschap en de cultuurhistorie in het plangebied. Geef de mogelijke effecten aan van de ruimte die de herziening van de bestemmingsplannen biedt aan ontwikkelingen. Gebruik hierbij het volgende stappenplan:

1. geef een beschrijving van de landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige elementen en objecten waarop mogelijk effecten op kunnen treden volgens bijvoorbeeld een landschapsrangordemodel;
2. geef een waardering van de beschreven landschapstypen en -elementen op het lokale en regionale schaalniveau;
3. geef een beschrijving van de effecten van het voornemen, gedifferentieerd naar de verschillende schalen van het landschap¹¹, op de landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige elementen en objecten en de samenhang hiertussen.

Visualiseer de varianten voor bouwmogelijkheden van de (intensieve) veehouderijen en andere agrarische bebouwing en bepaal de effecten daarvan op het landschapsbeeld in deze gebieden en naaste omgeving.

Geef aan waar en hoe negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen, cultuurhistorische en/of aardkundige waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Geef aan of schaalvergroting in de agrarische bedrijfsvoering ook buiten het bouwblok effecten voor het landschap zal hebben (zoals voor de verkavelingstructuur en houtwallen).

Geef aan de hand van een bureauonderzoek aan waar zich archeologische waarden bevinden en vul dit (zo nodig) aan met non-destructief inventariserend veldonderzoek.

4.6 Verkeer, luchtkwaliteit en geluid

Beschrijf (indien onderscheidend) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven.

Beschrijf voor de verschillende alternatieven de gevolgen voor de luchtkwaliteit. Betrek hierbij naast de bijdrage van het verkeer en vervoer ook de bijdrage uit de veehouderij (intensief en rundveehouderij). Beschrijf de gevolgen van het nieuwe bestemmingsplan voor de concentraties van NO₂ en fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en toets of voldaan wordt aan de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet Milieubeheer (NO₂ en PM₁₀) en de Europese richtlijn luchtkwaliteit (PM_{2,5}).

Breng de geluidsproductie in beeld van bedrijven/activiteiten waar dit voor het MER relevant is.

¹¹ De effecten kunnen gescoord worden, bijvoorbeeld aan de hand van een vijfpunts-schaal.

4.7 Bodem en water

Geef in het plan-MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied of verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlakte water (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit).

Indien er een watertoets wordt uitgevoerd adviseert de Commissie de voor de m.e.r. relevante resultaten in het plan-MER op te nemen. Geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.8 Klimaat en energie

Beschrijf in het MER de mogelijkheden:

- om de emissies van broeikasgassen (CO₂, CH₄ en N₂O) te reduceren;
- voor biogas en windenergie.

5. MONITORING EN EVALUATIE

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is bijzonder belangrijk om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/nieuwvestiging mogelijk zijn, of dat voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom adviseert de Commissie een depositieboekhouding op te zetten en bij te houden voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, of onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkeling van de depositie wordt afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde wordt overschreden. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften

6.1 Kaartmateriaal

Gebruik in het plan-MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging van de bestaande veehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen in het buitengebied. Geef daarbij aan wat de omvang is van deze bedrijven en welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Burgemeester en wethouders van de gemeente Haaksbergen

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Haaksbergen

Besluit: Partiële herziening bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0, D14.0

Activiteit: Uitbreiding en hervestiging van intensieve veehouderij op bestaande agrarische bouwpercelen in het LOG Haaksbergen.

Procedurele gegevens:

Aankondiging start procedure in: 'Rond Haaksbergen' d.d. 14 februari 2008

Advies aanvraag: 23 april 2008

Advies reikwijdte en detailniveau: 11 juni 2008

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.G. Arkes

ir. S. Bokma

dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

drs. S.R.J. Jansen

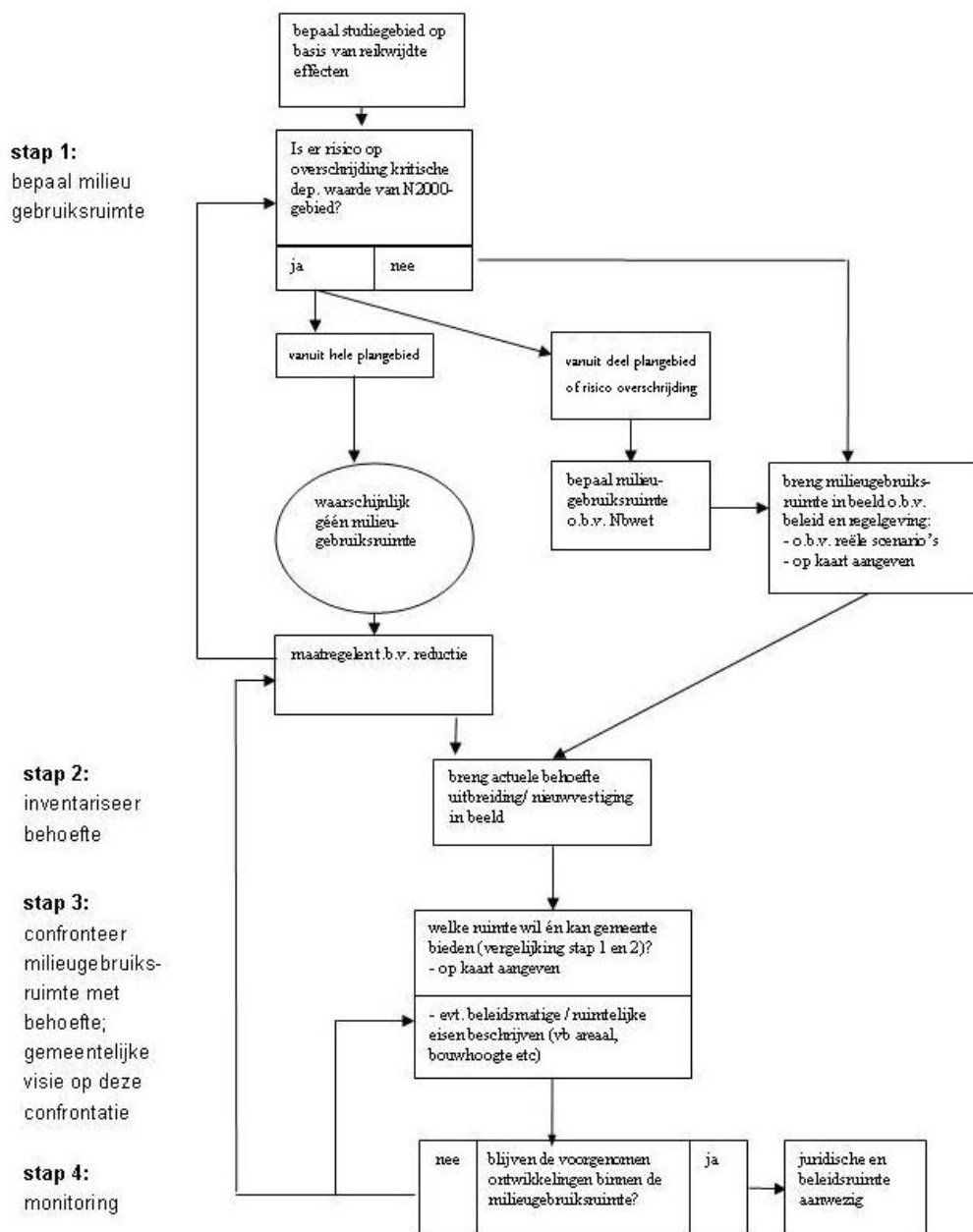
ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Rijksdienst voor archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort

Bijlage 3: Stappenplan

In het plan-MER moet worden beschreven hoe de alternatieven zijn ontwikkeld. Deze worden bepaald door het al dan niet benutten van de volledige milieuruimte van het LOG, en de mogelijkheden van uitbreiding van intensieve veehouderijen in de verwevinggebieden (waaronder sterlocaties).

Er zijn echter ook nog andere alternatieven denkbaar, die het bevoegd gezag meer sturingsmogelijkheden op de ontwikkeling van de veehouderij geven. De Commissie adviseert voor de herziening van het bestemmingsplan alternatieven te ontwikkelen aan de hand van een probleemanalyse van de huidige si-

tuatie en de toekomstige ontwikkelingen. Dit kan aan de hand van de volgende stappen¹²:

1) Bepaal de (milieu)gebruiksruimte

De milieugebruiksruimte dient om de ontwikkelingsmogelijkheden te bepalen binnen de wettelijke en beleidskaders. De omvang van de milieugebruiksruimte wordt met name bepaald door de wetgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid, verkeer, landschapbescherming en door de heersende milieubelasting¹³. Aangezien het voornemen vooral de ontwikkeling van de veehouderij betreft, wordt de milieugebruiksruimte hier vooral bepaald door de emissie van verzurende en vermestende stoffen. De onderstaande stappen gaan dan ook vooral hierover.

Bepaal of het voornemen mogelijk negatieve gevolgen kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in het studiegebied door verzuring en/of vermesting.

- a) Indien er **geen** voor verzuring en/of vermesting gevoelige Natura 2000-gebieden in het studiegebied (dit is het gebied waar nog effecten optreden) door het voornemen beïnvloed kunnen worden, kan de uitwerking van dit stappenplan beperkt worden tot het in beeld brengen van de randvoorwaarden vanuit overig beleid en regelgeving, en vervolgens het doorlopen van stap 2 en 3.
- b) Bepaal, indien er **wél** voor verzuring en/of vermesting gevoelige Natura 2000-gebieden in de buurt zijn of er sprake is van overschrijding van de kritische depositiewaarden voor deze gebieden.¹⁴

Let hierbij op het volgende. Een scenario dat leidt tot een toename van overschrijdingen van kritische depositieniveaus is waarschijnlijk niet mogelijk.¹⁵ Verder is het juridisch onzeker of het mogelijk is om bij overschrijdingen van kritische depositieniveaus te werken met een scenario dat:

- via saldering van de effecten van het voornemen leidt tot depositiestandstill en daarmee nieuwvestiging of uitbreiding buiten de vergunde milieuruimte (op bedrijfsniveau) mogelijk maakt;
- via een depositiereductie hervestiging of uitbreiding buiten de vergunde milieuruimte (op bedrijfsniveau) mogelijk maakt. Dit omdat het onduidelijk is welke snelheid van depositiereductie richting kritisch depositieniveau nodig is.

Bovenstaande leidt tot de volgende mogelijke situaties voor activiteiten die bijdragen aan verzuring of vermesting:

- i) overschrijdingssituaties vanuit het gehele plangebied

¹² Benut voor de beschrijving van deze stappen de reeds verzamelde informatie voor zowel het Landschap Ontwikkelingsplan (LOP) als de visie op het LOG in het buitengebied.

¹³ Om de ontwikkelingsruimte in een gebied te bepalen kan de milieugebruiksruimte worden uitgerekend door een omgekeerde benadering. Beschrijf/ bereken in het plan-MER de huidige belasting van het milieu. Ga vervolgens na waar de kritische belastinggrens ligt. De milieugebruiksruimte is het verschil tussen kritische belastinggrens en huidige belasting.

¹⁴ De Commissie gaat in haar beoordeling hiervan uit van de meest recente wetenschappelijk onderbouwde kritische waarden. Van Dobben & Van Hinsberg (2008), Overzicht van kritische stikstofdeposities voor habitattypen en Natura 2000-gebieden. De auteurs van dit rapport stellen: "Wanneer de atmosferische depositie op een locatie hoger is dan het kritische niveau van het aldaar voorkomende of gewenste habitatype, dan bestaat er een duidelijk risico op significant negatieve effecten (dat wil zeggen: het niet halen van het instandhoudingsdoel)".

¹⁵ De Commissie wijst op een recente uitspraak door de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (200800289/1, 26 maart 2008) en de brief van de minister van LNV over het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000. Gezien de strekking daarvan adviseert de Commissie in het MER in ieder geval uit te gaan van het vigerende wettelijke kader gesteld door de Natuurbeschermingswet.

Indien activiteiten vanuit iedere locatie binnen het plangebied bijdragen aan overschrijding, dan is er zeer waarschijnlijk geen milieugebruiksruimte. Dit betekent, gegeven de Natuurbeschermingswetgeving, dat allereerst reductie van depositie plaats dient te vinden tot onder het kritische depositieniveau van de Natura 2000-gebieden, voordat nieuwvestiging of uitbreiding buiten de vergunde milieuruimte mogelijk is.¹⁶ Geef aan hoe de benodigde reductie zal gaan plaatsvinden en op welke termijn. Maak hierbij gebruik van reële scenario's voor de autonome ontwikkeling¹⁷.

ii) overschrijding vanuit een deel van het plangebied;

Indien aanwezige Natura 2000-gebieden slechts vanuit een deel van het plangebied beïnvloed worden, dan is er alleen milieugebruiksruimte in die gebiedsdelen waar activiteiten (eventueel na het treffen van maatregelen) niet zullen leiden tot overschrijding van de kritische depositiewaarden.

iii) risico op overschrijding, afhankelijk van maatregelen en ontwikkelingen

In gebieden nabij Natura 2000-gebieden waar de achtergronddepositie de kritische depositiewaarden al dicht nadert, is het afhankelijk van de te treffen maatregelen of significante gevolgen op Natura 2000-gebieden voorkomen kunnen worden.

iv) zeker geen overschrijdingsrisico

In sommige gebieden ligt de achtergronddepositie nog zover onder de kritische depositiewaarden van Natura 2000-gebieden, dat geen enkel risico bestaat op overschrijding van kritische depositiewaarden met uitvoering van het voornemen.

Breng voor de laatste drie situaties de milieuruimte in beeld die maximaal binnen het vigerende bestemmingsplan kan worden ingenomen zonder dat de kritische depositiewaarden van nabije Natura 2000-gebieden worden overschreden.¹⁸ Integreer daarin de autonome ontwikkeling van de intensieve en rundveehouderij. Daarbij kan gewerkt worden met scenario's, waaronder in ieder geval een reëel worst-case scenario. Geef op kaart aan in welke gebieden wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is, en in welke gebieden met maatregelen milieugebruiksruimte gemaakt kan worden.

Ga voor alle situaties na welke gevolgen andere regelgeving of beleid –naast het kader door de Natuurbeschermingswet- hebben voor de milieugebruiksruimte, zoals regels en beleid op het gebied van natuur, luchtkwaliteit en geur.

2) Breng de behoefte in beeld

Geef in het plan-MER een beeld van de actuele behoefte aan agrarische uitbreiding- en/of (her)vestigingslocaties, zowel van de intensieve als van rundveehouderij¹⁹, en aan uitbreiding- en/of vestigingslocaties voor niet-agrarische bedrijvigheid en recreatieve voorzieningen. Dit kan op basis van

¹⁶ Het doorlopen van de ADC-toets uit de Natuurbeschermingswetgeving biedt hier geen ruimte voor uitbreiding of nieuwvestiging, aangezien niet is uit te sluiten dat buiten het plangebied – binnen Nederland – alternatieve locaties voor landbouwontwikkeling aanwezig zijn.

¹⁷ Reëel wil hier zeggen dat toename in ieder geval niet mogelijk is.

¹⁸ Hierbij kunnen effecten van toekomstige beheerplannen voor Natura 2000-gebieden niet worden meegenomen. Het is nog onbekend wanneer die gereed zijn en toegepast kunnen worden, wat nog geruime tijd onzekerheid voor de mogelijkheden in het bestemmingsplan zou opleveren.

¹⁹ Ga hierbij in op bedrijven welke worden voortgezet, die zich naar verwachting verder willen ontwikkelen en bedrijven met meerdere locaties.

beschikbare informatie bij de gemeente (hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, meldingen van plannen of overwegingen/inventarisaties).

3) Bepaal de visie op de confrontatie van stap 1 met stap 2

Bepaal op basis van de bovengenoemde milieugebruiksruimte en de reële behoefte aan ruimte voor uitbreiding/ nieuwvestiging welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven kan en wil geven.

Geef aan of, en zo ja waar in het plangebied uitbreiding en nieuwvestiging mogelijk is binnen de milieugebruiksruimte. Geef hierbij tevens aan hoeveel uitbreiding of nieuwvestiging mogelijk is voor de kritische depositiewaarden bereikt worden. Dit betekent dat inzicht nodig is in de totale depositie op het Natura 2000-gebied en ontwikkelingen daarin. Ga hierbij – waar relevant – steeds in op de maatregelen die in het bestemmingsplan getroffen moeten worden om binnen de milieugebruiksruimte te blijven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het beperken van de kavelgrootte, bouwhoogte en eisen aan technische middelen om emissies te beperken. Geef per maatregel steeds aan welke consequenties deze heeft op de milieugebruiksruimte.

Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is bijzonder belangrijk om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/ nieuwvestiging mogelijk zijn, of dat voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, en onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast om een evaluatiemoment af te spreken om te bekijken of (afname van depositie tot) de kritische depositiewaarde bereikt wordt. Tevens moet er helder worden afgesproken wat er gedaan wordt wanneer dit onverhoopt niet het geval is. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk indien blijkt dat er problemen zullen ontstaan.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Landbouwontwikkelingsgebied Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen wil voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Haaksbergen haar bestemmingsplan partieel herzien. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en het kaderstellend zijn van het bestemmingsplan voor m.e.r. (beoordelings-)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2466-0